

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Інститут журналістики

БРАХМАН ГІДЕОН ОЛЕКСАНДРОВИЧ

УДК 007: 304: 659

**АРХІТЕКТОНІЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ЕЛЕМЕНТІВ
ІТЕРАТИВНОСТІ КОНСОЛІДАЦІЇ ІНФОРМАЦІЇ**

Спеціальність 27.00.07 – соціальна інформатика

Автореферат

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата наук із соціальних комунікацій

Київ – 2012

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана на кафедрі реклами та зв'язків з громадськістю Інституту журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Науковий керівник: кандидат філологічних наук, доцент
Шабліовський Володимир Євгенович,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка,
Інститут журналістики, доцент кафедри реклами та зв'язків з громадськістю.

Офіційні опоненти: доктор політичних наук, професор
Чічановський Анатолій Анатолійович,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка,
Інститут журналістики, завідувач кафедри електронних видань і медіадизайну

кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент
Балинський Ігор Олексійович,
Український Католицький Університет,
доцент кафедри журналістики

Захист відбудеться 13 листопада 2012 р. о 10 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.001.34 у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка за адресою: 04119, м. Київ, вул. Мельникова, 36/ 1, Інститут журналістики.

Із дисертацією можна ознайомитися в Науковій бібліотеці імені Михайла Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка за адресою: 01033, м. Київ, вул. Володимирська, 58.

Автореферат розісланий 12 жовтня 2012 р.

В. о. вченого секретаря
спеціалізованої вченої ради,
доктор філологічних наук, професор

Н. М. Сидоренко

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дисертаційної роботи пов'язана з нагальною необхідністю проведення наукових розвідок, створення новітніх наукових підходів до виконання складного завдання модернізації класичної моделі циклу консолідації інформації, організації в Україні конкурентоспроможної системи генерування знання, що зумовлено науково-технічною та інноваційною політикою Кабінету Міністрів України, визначеною державною стратегією розвитку в Україні сфери високоінтелектуальних виробництв та кластерів економіки знань.

Очевидно, для побудови й розвитку в країні ефективної економіки, в якій знання замінюють величезну кількість матеріальних ресурсів, стають предметом, засобом і продуктом праці, необхідно активно продовжувати наукові розвідки у галузі соціальної інформатики. Сьогодні процес генерування знання в світі імплементовано на класичній моделі циклу консолідації інформації, що не відповідає реаліям сучасного соціального, колаборативного, мережецентричного, телеономічного, ітеративного, орієнтованого на споживача робочого середовища консолідації інформації, парадигму якого складають категорії нелінійності, когерентності, неврівноваженості, нестійкості, незворотності, хаосомності, ергодицичності. В цьому середовищі виникають нові складнощі, соціальні конфлікти і глобальні проблеми як відповідна реакція індивідуумів та суспільства на інформаційну кризу, феномен експонентного збільшення обсягів інформації та застосування інформаційних технологій. Отже актуальність нашого дослідження зумовлена необхідністю виконання наукового завдання розробки новітньої моделі циклу консолідації інформації, якій властива прогностична сила реагування на тенденції змін об'єкта управління та застосування якої у сучасному робочому середовищі сприятиме розвитку соціальної здатності сприйняття інформації і породження знання, підвищенню інтелектуального потенціалу суспільства, виникненню в Україні знанняорієнтованої економіки, що забезпечить стійку конкурентну перевагу України в конфігурації майбутнього світового порядку ефективних суспільств, де на незалежність і могутність держави, її політичні та економічні можливості впливає фактор здатності до ефективного консолідування інформації.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Роботу виконано на кафедрі реклами та зв'язків з громадськістю Інституту журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка в рамках пріоритетного напрямку № 06БФ045-01 „Дослідження у галузі українського журналістичознавства: методологія, термінологія і стандарти” згідно з планом наукової роботи Інституту журналістики у

складі комплексної програми „Наукові проблеми сталого державного розвитку України” Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Мета і задачі дослідження. Метою дослідження є розробка архітектонічної моделі циклу консолідації інформації.

Декомпозиція мети дослідження дозволила виділити основні наукові завдання:

- концептуального осмислення сучасної наукової парадигми моделювання процесу консолідації інформації та елімінації перетинів, протиріч і недоліків у терміносистемі предметної царини;
- визначення штучно виключених артефактів циклу консолідації інформації;
- розробки архітектонічної схеми елементів предметної царини дослідження;
- розробки архітектонічної моделі циклу консолідації інформації із використанням прогностичної основи розробленої архітектонічної схеми;
- верифікації розробленої моделі циклу консолідації інформації.

Об'єктом дослідження є генеральна сукупність понять елементів процесу консолідації інформації.

Предметом дослідження є моделі циклу консолідації інформації.

Суб'єктом дослідження є Брахман Гідеон Олександрович, стійкі ознаки та характеристики стилю метаболізму наукової інформації якого описані психологічною типологією Бріггс-Майєрс за типом „ENFP”.

Методи дослідження. Відповідно до поставленої мети, для виконання завдань дослідження сформовано дисциплінарну матрицю, що включає:

- філософські методи – системологічний підхід, діалектичний метод, метод матеріалістичної діалектики (в сукупності принципів: практики, відображення, поляризації, розвитку, мірності) метод радикального конструктивізму (в сукупності принципів: конструювання знання, самореферентності, аутопоезису);
- загальнонаукові методи – ідеалізацію, метод сходження від абстрактного до конкретного, аналогію, індукцію, дедукцію, формалізацію;
- специфічні методи і засоби – метод когнітивного картування та програмний засіб репрезентації завдань „Visual Mind”, метод інформаційного пошуку та пошукові системи "Google"; "Google Scholar"; "EBSCOhost", метод фактографічного контент-аналізу та автоматичну інформаційну систему „Семантичний архів”, метод системологічного термінологічного аналізу, метод системологічного концептуального

аналізу та програмний засіб моделювання знань „Смар Tools”, метод структурованих аналогій, метод ретроградного аналізу, метод морфологічного аналізу, метод аналізу конкуруючих гіпотез, метод перевірки ключових припущень, метод структурованої самокритики, метод експертних опитувань та програмний засіб візуального структурування тверджень „bCISIVE”, методи і стандарти моделювання бізнес-процесів та програмний засіб „ARIS”.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в розробленій новітній моделі циклу консолідації інформації. Ступінь доповнення, перетворення, конкретизації наукових даних у предметній царині дослідження репрезентовано у вигляді таких результатів:

- уперше використано природну ознаку системності і природну підставу розподілу в класифікації соціальної системи та розроблено архітектонічну схему понять предметної царини консолідації інформації, що забезпечує виведення знання на прогностичній основі розробленої класифікаційної схеми;

- уперше розроблено пучок концепцій нормування суб'єктивного фактора пізнавальної комунікації: іміджмейкінгу соціальних медіа та комунікації пакетованими символами як чинника моделювання ефективної метакомунікації консолідації інформації, що включає самореферентну, рекурсивну позицію комунікаційного агента, який дає оцінку підстав власної раціональності в нерозривному зв'язку з принципами толерантності взаємодії концептів в просторі знанняорієнтованої етики консолідування інформації;

- уперше використано прогностичну силу архітектонічної схеми та розроблено новітню модель циклу консолідації інформації, яка сутнісно відрізняється від наявних моделей циклу консолідації інформації архітектонікою, що відображає ітеративність природних когнітивних та інтерактивних процесів, а також вплив суб'єктивного фактора;

- уперше застосовано розроблену архітектонічну модель у моделюванні знання-орієнтованого бізнес-процесу;

- удосконалено систему підходів до подолання аберацій консолідації інформації, що пов'язані з феноменом індивідуальної когнітивної тенденційності, вперше використано прогностичну силу архітектонічної класифікаційної схеми психологічних типів та операціональних емоцій;

- удосконалено систему підходів до управління знаннями підприємства за допомогою платформи WiKi, що відображено в розробленій концепції WiKi-онтологізації, де принципи онтологізації реальності забезпечуються системою аксіологічних максим колаборативної деонтології Wiki-консенсусу консолідації інформації, на

нашу думку, єдино можливого способу створення онтології предметної царини;

- удосконалено систему підходів до структурної постановки мети, що відображено у розробленій концепції структурування цілепокладання споживача консолідованої інформації, що робить споживача консолідованої інформації органічною частиною всього процесу генерування знання. Структуроване у вигляді складної мережевої системи динамічних правил, цілепокладання споживача консолідованої інформації стає системоутворюючим фактором, продукційною моделлю знань, прототипом конструювання „ідеальної” моделі консолідації інформації, що ітеративно змінюється під впливом зовнішнього середовища;

- удосконалено використання методів синтезу й аналізу у сфері консолідації інформації, що відображено у концепції ітеративного синтез-аналіз підходу до когнітивних операцій продукції та редукції даних у циклі консолідації інформації. В цьому аспекті аналітичні техніки слід застосовувати виключно до синтезованих кластерів понять предметної царини;

- набуло подальшого розвитку використання у сфері консолідації інформації методів інтелектуалізаційного аналізу, цілецентричного, ітеративного і телеономічного наукових підходів.

Практичне значення одержаних результатів полягає у використанні розробленої архітектонічної моделі циклу консолідації інформації в організації діяльності інформаційно-аналітичних служб, засобів масової комунікації, управліннь зі зв'язків з громадськістю, та навчальних закладів, розробці на основі архітектонічної моделі циклу консолідації інформації блок-схем ефективних інтелектуальних знання-орієнтованих бізнес-процесів, новітніх професійних стандартів отримання, упорядкування та обробки інформації, аналізу даних та оцінці інформації, формування методичних матеріалів нових навчальних програм, включаючи академічні курси.

Особистий внесок здобувача: усі теоретичні та практичні результати дослідження отримані автором одноосібно, дисертаційна робота, автореферат, опубліковані наукові статті й тези доповідей, в яких викладено основні положення дисертації, виконані автором самостійно.

Апробація результатів дисертації. Основні результати дисертації апробовано на засіданнях кафедри реклами та зв'язків з громадськістю Київського національного університету імені Тараса Шевченка та репрезентовано у вигляді доповідей на тринадцяти наукових конференціях: „Журналістика 2010: методологія досліджень у галузі соціальних комунікацій” (Київ, 2010); Відкрита конференція Українського

товариства професіоналів конкурентної розвідки „Knowledge Camp 2010” (Харків, 2010); 9-та Міжнародна наукова міждисциплінарна конференція студентів, аспірантів та молодих учених „Шевченківська весна 2011” (Київ, 2011); Міжнародна науково-практична конференція „Типологічні характеристики українського медійного контенту” (Київ, 2011); Міжнародна науково-практична конференція „Сучасні проблеми світової журналістики” (Москва, 2011); 15-ий ювілейний міжнародний форум „Радіoeлектроніка та молодь в 21 столітті”, секція „Конкурентна розвідка і управління знаннями” (Харків, 2011); Міжнародна наукова конференція студентів, аспірантів та молодих учених „Дні науки філософського факультету – 2011” (Київ, 2011); 7-а Міжнародна наукова конференція з питань соціальної комунікації, журналістики, комунікативних технологій, медіаосвіти „Сучасний інформаційний простір: журналістика та медіаосвіта” (Алушта, 2011); 28-а Міжнародна конференція „Інформаційні технології в науці, соціології та бізнесі” (Гурзуф, 2011); Міжнародна науково-практична конференція „Українські медіа 2012: проблеми моделювання медійного контенту” (Київ, 2012); 16-ий міжнародний форум „Радіoeлектроніка і молодь в 21 столітті”, секція „Управління знаннями і конкурентна розвідка” (Харків, 2012); Міжнародна наукова конференція „Дні науки філософського факультету – 2012” (Київ, 2012); 7-а Міжнародна наукова конференція ім. Т. Таран „ІАІ-2012” (Київ, 2012).

Публікації. Основні результати наукового дослідження репрезентовано в 16 одноосібних наукових публікаціях, з них – 6 публікацій наукових статей у фахових виданнях і 10 публікацій тез доповідей на наукових конференціях.

Структура та обсяг дисертації. Дисертаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та трьох додатків. Обсяг дисертації (вступ, три розділи, висновки) складає 157 сторінок. Список використаних джерел містить 227 найменувань. Обсяг додатків складає 12 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **Вступі** обґрунтовано актуальність теми, зв'язок роботи з науковими програмами, планами і темами Інституту журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка; визначено мету і завдання, об'єкт, предмет, суб'єкт дослідження, названо обрані методи дослідження, розкрито наукову новизну і практичне значення одержаних результатів; відзначено особистий внесок автора.

У першому розділі „**Елементи сучасної дисциплінарної матриці консолідації інформації**” проведено системологічне детермінантне дослідження множини категоріальних, концептуальних та неузагальнених

елементів дисциплінарної матриці моделювання циклу консолідації інформації, властивості та семантичні відношення яких визначаються в межах контексту понять і концепцій соціальної інформатики та систем діяльності з консолідації інформації в предметних царинах менеджменту інтелектуалізаційного аналізу, бізнес-аналітики, конкурентної розвідки (підрозділ 1.2 „Прийоми і методи моделювання циклу консолідації інформації”), менеджменту знань (підрозділ 1.3 „Підходи до моделювання життєвого циклу знань”) та психології інтелектуалізаційного аналізу (підрозділ 1.4 „Пучок законів психології консолідації інформації”).

З’ясовано, що наукові дослідження циклу консолідації інформації почалися наприкінці 40-х рр. минулого століття і пов’язані з ім’ям американського ученого Ш. Кента. Результатом початку досліджень стало створення традиційної моделі циклу консолідації інформації. Основним методом організації процесу консолідації інформації у прагматичній парадигмі є інтелектуалізаційний аналіз (Intelligence Analysis). Тривіум підходів інтелектуалізаційного аналізу формується в робочому середовищі методу альтернативних результатів (Alternative Outcomes), аналізу можливостей (Opportunity Analysis), методу аналізу від супротивного (Linchpin Analysis), методу аналізу подій (Event Analysis), аналізу конкуруючих гіпотез (Analysis of Competing Hypotheses), методу аналогії, альтернативного аналізу, ітеративного підходу.

Критиці традиційної моделі циклу консолідації інформації та науковим експериментам її модернізації присвячені дослідження американських учених в рамках методології менеджменту інтелектуалізаційного аналізу: Р. Кларка, М. Ловенталя, Дж. Боднара, К. Вітона, К. Медіни, Дж. Купера, С. Рейбера, Н. Томасона, К. Девліна, та інших. Дослідження моделі традиційного циклу з використанням системного підходу проведено американським ученим Р. Джонстоном. Комунікаційний підхід застосовано американськими ученими: А. Халніком, Дж. Міллером, К. Павлінгом, М. Чамбалом. Акцент на комунікаційному аспекті в операціях життєвого циклу знань зроблено у дослідженнях Ф. Ботилера, К. Ширера, А. Маслова. Психологічний аспект консолідації інформації репрезентовано у фундаментальних дослідженнях психології інтелектуалізаційного аналізу американського ученого Р. Хойера, фактор особистості аналітика в процесах консолідації інформації досліджено Г. Травертоном. Орієнтацію циклу консолідації інформації на функцію підтримки прийняття рішень досліджено науковцями Дж. Бойдом, Д. Фадомом, Дж. Варденом, Р. Бреттоном, Р. Русо, С. Локтаєвим, О. Івлєвим, Д. Єльчаніновим. У наукових розробках моделей життєвого циклу знань слід виділити дослідження учених: Г. Хедлунда, М. Ерла, Е. Караяніса, К. Віїга, Л. Едвінссона, Д. Сноудена, Е. Інкпена, А. Дінура, В. Бурена, І. Нонакі, Х. Такеучі, М. Макелроя,

Ю. Валькмана, А. Тузовського, С. Чирікова, В. Ямпольського, А. Бернарда, С. Тичкієвича. Мережевий підхід відображено у наукових дослідженнях учених: С. Уельпенича, Ф. Бодендорфа, Л. Лелля, І. Лукато, Т. Грейс.

Застосування фактографічного контент-аналізу, підходів семантичного інформаційного пошуку, та програмних засобів „Семантичний архів”, „Google”; „Google Scholar”; „EBSCOhost” дозволило у першому розділі здійснити пошук неструктурованої наукової документальної інформації предметної царини, розробити систему джерел, окреслити основні етапи розвитку наукової думки за темою дисертації та розробити терміносистему предметної царини. Цілецентричний підхід (Target-centric approach), модель корпорації „Новінтел”, модель „Світового економічного форуму” та модель доктора Валькмана визнано нами найефективнішими наявними модусами консолідації інформації. Однією з основних причин неспроможності консолідації інформації є нездатність враховувати джерела помилок у сприйнятті та обробці інформації раціональними агентами, що пов’язана з феноменом індивідуальної когнітивної тенденційності (Cognitive Bias) та відсутністю загальної класифікації емоцій. Аналітичне дослідження відкритих джерел та науково-дослідних розробок, що проведено у першому розділі, дозволяє зробити висновки про відсутність в світовій та вітчизняній науці фактів застосування системологічного підходу у розробці моделі циклу консолідації інформації.

У другому розділі **„Реконструкція артефактів циклу консолідації інформації у епістемі постнекласичної наукової раціональності”** виконано завдання визначення штучно виключених артефактів циклу консолідації інформації, проаналізовано основні методи і техніки виконання завдань у предметній царині дослідження, проведено їх порівняльну оцінку із застосуванням аналізу конкуруючих гіпотез, методу експертних опитувань, що дозволило на базі отриманих у дисертації нових даних використання системологічного підходу обґрунтувати вибір напрямку дослідження, та позбутися недоліків у формуванні загальної методології виконання складних наукових завдань у сфері моделювання циклу консолідації інформації.

Під час дослідження розглянуто впорядковану послідовність елементів інформаційно-комунікаційної структури циклу консолідації інформації як складової колаборативної, соціально-інформаційної діяльності з консолідації інформації: моделей, практик, процедур, операцій, технологій, правил, норм, регулятивних актів, стандартів, характеристик програмних засобів; закономірностей та особливостей наукових теорій та гіпотез консолідації інформації, законів, методів, прийомів, технік, модусів, понять, концепцій, термінів, тенденцій

розвитку соціальної інформатики, принципів психологічного розподілу раціональних агентів консолідації інформації.

Емпіричною базою дослідження є поняття елементів предметної царини, що описані в наукових монографіях, статтях, авторефератах, препринтах, дисертаціях, тезах наукових доповідей, нормативних та аналітичних матеріалах, словникових статтях, фахових Інтернет-порталах, технічних стандартах, технологічних специфікаціях. Загальний обсяг проаналізованих інформаційних документів складає понад 20 000 авторських аркушів.

Теоретичну базу дослідження складають такі наукові розробки: теорія відображення (Д. Дідро, В. Ленін), формаційна теорія (К. Маркс), системологія (Г. Мельников, К. Соловйова), теорія функціональних систем (П. Анохін), теорія діяльності (А. Леонтьєв, С. Рубінштейн, Л. Виготський), теорія перспектив (Д. Канеман, А. Тверський), теорія інформаційного метаболізму (А. Кемпінський), ноосферна теорія (Е. Леруа, П. Тейяр де Шарден, В. Вернадський), теорія габітусу і теорія соціального простору (П. Бурдьє), теорія комунікативної дії (Ю. Хабермас), телеологічна теорія інформації (В. Корогодін), еволюційна епістемологія (Ж. Піаже, Е. фон Глазерфельд, Г. Бейтсон, У. Найссер), концепція аутопоезису (У. Матурана, Ф. Варела, Н. Луман), системна теорія та кібернетика (Х. фон Ферстер, С. Амплбі), синтетична теорія віртуальності (С. Дацюк), ноетична теорія (М. Гелман, Н. Хомський, Дж. Лакофф, Д. Бом), синергетичний підхід (І. Добронравова, В. Стьопін), інтегральний підхід (К. Вілбер), концепції соціальної інформатики (Ю. Хаяші, Й. Масуда, Д. Белл, У. Мартін, М. Маклюєн, Е. Тоффлер, М. Кастелс, Ф. Фукуяма, П. Друкер, А. Урсул, В. Глушков, А. Соколов, В. Іванов, В. Різун, А. Чічановський, В. Корнєєв, В. Владимиров, М. Василенко, К. Серажим, О. Мелещенко, О. Порфімович, В. Демченко, Н. Сидоренко, Ю. Фінклер, О. Холод, Н. Шумарова, В. Шабліовський, Є. Цимбаленко).

Із застосуванням ретроградного аналізу та програмного засобу візуального структурування тверджень „bCISIVE” у підрозділі 2.1 „Моделі інформаційно-комунікаційного поля” реконструйовано факти застосування у процесах консолідації інформації моделей нелінійної комунікації (моделі метафори спіралі комунікації, аутопоетичної моделі консенсусної взаємодії систем, транзактної моделі комунікації Бюро технічної оцінки проектів США, моделей мережеских спільнот). Реконструйовано інтегральне використання системологічного класифікаційного аналізу та процесно-дійсного зіставлення методології „АВ – моделювання” теорії віртуальності. Соціальна тенденція ієрархічного моделювання сутнісних елементів інформації відображена артефактами методології та мови структурування тверджень (Structured

Argumentation), методології інтуїтивного підходу до об'єднання фактів (Combining Evidence), „strategies-to-task” підходу. Як метод порівняння фактів реконструйовано схематичний метод Дж. Вінгмора.

У підрозділі 2.2 „Операції системи підтримки раціональної діяльності” реконструйовано артефакти застосування інтелектуальних автоматизованих інформаційних систем моніторингу та обробки потоку даних, що знаходять широке застосування в предметній царині консолідації інформації через обмеження природних обчислювальних здібностей індивідуума. Серед ключових елементів раціональності сучасного процесу консолідації інформації ми виділяємо застосування: фактографічного контент-аналізу, систем інтелектуального аналізу даних, технологій вилучення інформації з ресурсів, розміщених у „глибинному” Інтернеті, методології оцінки тональності учасників емоційно-конотативної ситуації „ВААЛ”, програмних засобів репрезентації завдань, технологій візуалізації інформації, технологічної платформи Web 3.0, систем „м'яких обчислень”, структурованих сценаріїв, субстратного підходу, аналізу глобальних мегатрендів, моделі ринків пророкувань, сценарної моделі аналізу попереднього розтину, аналізу альтернативних угод, ітеративного підходу до прогнозування, аксіоматичних теорій раціональної поведінки, технології вилучення даних про процес з інтелектуальних систем (Process Mining), функціонального організаційного аналізу, що враховує раціональний, культурний, емоційний аспекти, методології вибору багатокритеріальних альтернатив О. Ларічева, технологій аналітичної обробки інформації в реальному часі „OLAP” та підтримки консолідованої клієнтської комунікації „ISIS Paragus”.

У підрозділі 2.3 „Правила мережецентричної креативної взаємодії” реконструйовано застосування елементів соціоергоніки, спіральної динаміки, теорії комплексних адаптивних систем, теорії множинності інтелектів Гарднера, моделі самоідентифікації свідомості, еволюційної психології, системомиследіяльнісної (СМД) методології, методології консенсусного прийняття колективних рішень. У прагматичній парадигмі ми виділяємо техніки аналітичного структурування інтелектуалізаційного аналізу. Такі техніки поділяються на діагностичні техніки (Diagnostic Techniques), техніки віртуального експонування альтернативної точки зору індивіда, що неадекватно мислить (Contrarian Techniques) та техніки розвитку креативного мислення (Imaginative Thinking Techniques).

У підрозділі 2.4 „Норми психометричних технік консолідації інформації” реконструйовано факти застосування в практиці консолідації інформації опитувальника Бріггс-Майєрс, технік соціоніки, психометричних та соціометричних технік.

У третьому розділі „Архітектонічна практика моделювання циклу консолідації інформації” описано хід виконання завдань дослідження, наукову новизну та оцінку достовірності одержаних результатів, обґрунтовано необхідність додаткових досліджень. У підрозділі 3.1 „Розробка архітектонічної схеми елементів предметної царини дослідження” детерміновано психологічний тип суб'єкта дослідження, що дозволяє зіставляти контент нашого дослідження зі способом інтерпретації та розуміння фактів, пов'язаних з когнітивним стилем автора. У полі конвергенції системологічного підходу, принципів діалектичного матеріалізму і філософського дискурсу активного конструювання знання радикального конструктивізму розроблено синтетичний, інтегральний підхід архітектонічного моделювання, що в умовах відсутності загальної теорії природної класифікації забезпечує розуміння когнітивного процесу як модусу конструювання предикативної репрезентації об'єктів ризоморфної природної системи в ієрархічній системі понять, метою якого є адаптація предметної діяльності суб'єкта до функціонального запиту природної надсистеми (рисунок 1).

Рисунок 1 – Архітектонічне узагальнення семантичного трикутника

Такий підхід дозволяє використовувати в ефективній організації консолідації інформації „знання другого порядку”, невід'ємною частиною якого є суб'єкт пізнання.

Із застосуванням методів структурованих аналогій, перевірки ключових припущень, структурованої самокритики та програмного засобу

моделювання знань „Сmap Tools” повністю виконано завдання розробки архітектонічної схеми елементів предметної царини дослідження, концептуальної схеми контекстуального визначення, що структурована з урахуванням природного критерію системності (модус репрезентації у системі понять взаємопроникнення інтенсіональної та екстенсіональної природних протилежностей, що перебувають у нерозривній єдності, але суперечать, взаємовиключають одне одного за своїм призначенням: задовольняти функціональний запит надсистеми, або підтримувати існування системи) та природної підстави поділу (відображення, як загальної властивості матерії). В архітектонічній схемі мета-рівень когнітивності задає ступінь аналітичної абстракції природних об'єктів, що виражається в ієрархічних родовідових відношеннях.

У розробленій архітектонічній схемі параметрично структуровані когнітивні (стилі, модуси рефлексії) та інтерактивні (операціональні емоції, практики консолідації інформації) елементи інтелектуального процесу. Виділено: інтенсіональний, сенсуальний, продуктивний, аналітичний, ірраціональний, логічний, інтровертний, екстравертний когнітивні стилі, що визначають тенденційний метод пізнання на відповідному етапі циклу консолідації інформації. Детерміновано типи операціональних емоцій, що визначають емоційну компетентність комунікації консолідації інформації.

У підрозділі 3.2 „Розуміння та інтерпретація архітектонічної схеми знань” із застосуванням прогностичної сили розробленої архітектонічної схеми з'ясовано, що знання – це ітеративна реалізація самототожного опредметнення, що відображає процес параметричного пристосування екстенсіональних властивостей об'єкта до функціонального запиту надсистеми. Поняття „опредметнення” ставатиме ключовим елементом розуміння ітеративності консолідації інформації. Цілісність такого об'єкта створюють дві взаємопроникаючі протилежності: опредметнення як відчуження знання (інтенсіональний елемент) та опредметнення як предметна діяльність (екстенсіональний елемент). „Опредметнення знання” в рамках діалектико-матеріалістичної теорії К. Маркса слід розуміти як практику, спрямовану на перетворення об'єктивного (природного) світу, що в рамках системології означає підтримку об'єкта як системи, формування функціонального запиту до підсистем. Ідеалістичне розуміння „опредметнення” як „відчуження знання” в діалектиці Г. Гегеля, який виводить поняття діяльності індивідуума як абстрактно-духовного процесу, стає основою розуміння „опредметнення” як відчуження (вилучення, отримання) знання, інтенсіонального елемента, що задає категорію сенсу і цілі консолідації інформації. Таким інтенсіональним об'єктом в ієрархічній, адміністративній структурі організації консолідації інформації є система знань споживача

консолідованої інформації. І якщо результатом процесу консолідації інформації є опредметнення (реалізація) знання в предметній діяльності, то початковою установкою процесу консолідації інформації є модель, яка використовує „опредметнення ноуменів”, відчуження знання споживача консолідованої інформації.

У підрозділі 3.2 удосконалено підходи до структурної постановки мети, використання методів синтезу й аналізу у сфері консолідації інформації, розроблено концепцію структурування цілепокладання споживача консолідованої інформації, що утворює систему критеріїв і правил організації ефективного процесу консолідації інформації, та запропоновано концепцію ітеративного синтез-аналіз підходу до консолідації інформації (синталізу), в якому, процес аналізу проводиться виключно на підставі проведеного раніше синтезу. Процеси синтезу та аналізу даних пов'язані з когнітивною діяльністю суб'єкта консолідації інформації. Слід розуміти, що індивідуальні обчислювальні можливості не дозволяють суб'єкту відображати в свідомості інформаційну цілісність природних об'єктів, така фізіологічна нездатність індивідуума свідомо осмислити інформаційні поняття відповідного обсягу та порядку, оперувати ними в пізнавальній діяльності, є причиною феномена унікальної сегрегації більшості природних інтенсіональних елементів (сутнісних категорій сенсу і мети), аналізу (редукції, симпліфікації, примітивізації) емерджентної природної інформації.

В аспекті нормування суб'єктивного фактора розроблено концепцію метакомунікації консолідації інформації, яка на відміну від „комунікатор-реципієнт” орієнтації звичайної комунікації, включає самореферентну, рекурсивну позицію комунікаційного агента, що дає оцінку підстав власної раціональності на основі індуктивного усвідомлення власної індивідуальної когнітивної тенденційності, у нерозривному зв'язку з принципами толерантності взаємодії концептів у соціальному просторі як нормування його когнітивної та соціальної цільової орієнтації. Розроблена концепція базується на комунікації пакетованими символами, застосуванні іміджмейкінгу соціальних медіа, що забезпечує комунікацію як обмін інформацією між агентами консолідації інформації за посередництвом загальної системи символів не тільки в категоріях простору і часу, але і в категорії якості як атрибуту впливу суб'єктивного чинника. В цьому сенсі удосконалено систему підходів до управління знаннями підприємства за допомогою платформи WiKi, що відображено в розробленій концепції WiKi-онтологізації елементів предметної царини консолідації інформації, як способу створення онтології предметної царини в середовищі прийняття рішень методом консенсусу, що формуються у цілеспрямованому дискурсі, у рамках якого логічні критерії фаллібілізму пізнавальної діяльності перетинаються з принципами

безмежної толерантності, що є основним принципом знанняорієнтованої етики, та основою деонтології Wiki-консенсусу як одного з інструментів деонтологізації процесу консолідації інформації. Використання прогностичної сили архітектонічної схеми визначає архітектонічну раціональність.

У підрозділі 3.3 „Реалізація моделі ітеративності процесу консолідації інформації із застосуванням архітектонічної схеми” повністю виконано завдання реалізації архітектонічної моделі циклу консолідації інформації (рисунок 2), яка сутнісно відрізняється від наявних моделей циклу консолідації інформації архітектонікою, що відображає ітеративність природних когнітивних та інтерактивних процесів, вплив суб’єктивного фактора.

У підрозділі 3.4 „Верифікація розробленої моделі на блок-схемі інформаційної підтримки вступної кампанії” здійснено спробу спростувати розроблену модель шляхом випробування її властивостей на моделі блок-схеми інтелектуального процесу із використанням методології моделювання бізнес-процесів, в результаті якої отримано дорожню карту інформаційної підтримки вступної кампанії, що дозволило повністю виконати завдання верифікації розробленої архітектонічної моделі циклу консолідації інформації.

Рисунок 2 – Архітектонічна модель циклу консолідації інформації

ВИСНОВКИ

У дослідженні архітектонічного моделювання елементів ітеративності консолідації інформації досягнуто мети: розроблено новітню архітектонічну модель циклу консолідації інформації, якій властива прогностична сила реагування на тенденції змін об'єкта управління. Застосована дисциплінарна матриця та проведена формалізація суб'єкта наукової розвідки забезпечують достовірність отриманих результатів у постнекласичній науковій раціональності.

Наукове припущення про раціональність використання у виконанні складних завдань моделювання соціальних систем знання, що отримано з використанням прогностичної сили архітектонічної схеми, природно-впорядкованої, загальної класифікаційної схеми системи понять предметної царини, обґрунтовано і методологічно спростовано у полі таких аргументів:

1. Застосування системологічного підходу дозволило усунути протиріччя, перетини і прогалини в терміносистемі предметної царини, осмислити наявні методи і підходи до моделювання циклу консолідації інформації, обґрунтувати невідповідність цих наукових підходів до реалій сучасного робочого середовища консолідації інформації, виділити наявні тенденції у розвитку методології моделювання процесів консолідації інформації та систему критеріїв виконання завдання ефективного моделювання циклу консолідації інформації. Перетворення інформації в знання поза соціальною комунікацією в рамках підходів виключно штучного інтелекту обмежене обчислювальними можливостями машини. Проте, діалектичне, комунікативне розуміння концепту розвитку соціальної інформатики дає конкурентну перевагу перед „технократичним” розумінням процесів консолідації інформації як створення інтелектуальних систем, що панує в північноамериканській позитивістській концепції наукових підходів.

2. Реконструкція артефактів предметної царини (ретроніка) в епістемі постнекласичної наукової раціональності дозволила виділити штучно виключені з наукового поля факти процесу консолідації інформації, що фіксують результати застосування наявних методів виконання завдань організації циклу консолідації інформації та їх порівняльні оцінки, по-новому інтерпретувати їх суб'єкт-об'єктну та суб'єкт-суб'єктну природу, обґрунтувати норму застосування в дисциплінарній матриці архітектонічного моделювання новітніх наукових теорій і концепцій, наукових методів і підходів, програмних засобів, що відповідають критеріям сучасного робочого середовища.

3. Конвергентне застосування основних принципів радикального конструктивізму та діалектичного матеріалізму у вивченні складних процесів консолідації інформації дозволило використати інтегрований

системологічний підхід у створенні природно-впорядкованої класифікаційної схеми (архітектоніки) понять предметної царини, прогностична сила якої є методологічною основою ефективного моделювання складних ітеративних процесів консолідації інформації.

4. Використання прогностичної сили архітектонічної схеми дозволило дати природні (безвідносні) визначення поняттям предметної царини, виділити об'єкт і предмет таких понять, розробити новітні концепції та удосконалити наявні наукові підходи в сфері консолідації інформації. Використання такої сили дозволило сконструювати новітню модель циклу консолідації інформації, що відповідає критеріям сучасного робочого середовища консолідації інформації та суттєво відрізняється від відомих моделей циклу консолідації інформації синтагмою, що відображає природну впорядкованість когнітивних та інтерактивних процесів генерування знання, вплив суб'єктивного фактора.

5. Доведено, що гіпотеза дослідження відповідає критерію фальсифікації, та може бути спростованою із застосуванням наявної методології моделювання бізнес-процесів, а архітектонічна модель циклу консолідації інформації є основою створення та симуляції процесів високоінтелектуальних виробництв та кластерів економіки знань.

В результаті наукового експерименту застосування архітектонічної моделі циклу консолідації інформації розроблено блок-схему інтелектуального процесу інформаційної підтримки вступної кампанії до Київського національного університету імені Тараса Шевченка та Web 3.0 імідж Інституту журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка в соціальних медіа. Результати дисертації запропоновано Державному комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики для розробки новітнього державного стандарту „Консолідація інформації. Терміни та визначення”. Визначено необхідність застосування в процесах консолідації інформації в Україні методів інтелектуалізаційного аналізу, ітеративного, цілеорієнтованого та телекономічного підходу. Отримані в дослідженні результати є архітектонічною основою майбутніх наукових розвідок у галузі соціальної інформатики, психології консолідації інформації, та інших галузях науки.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті в наукових фахових виданнях:

1. *Брахман Г.* Intelligence Analysis: ретроспектива та соціальна перспектива / Г. Брахман // Наукові записки Ін-ту журналістики КНУ імені Тараса Шевченка. – К. : Інститут журналістики, 2011. – Т. 41. – С. 12–16

2. *Брахман Г.* Архітектоніка ітеративності медіапланування // Інформаційне суспільство / Г. Брахман. – К. : Інститут журналістики, 2010. – Т. 12. – С. 39–44
3. *Брахман Г.* Wiki-онтологізація: Мегатренди новітньої медіа-освіти. Серія «Филология. Социальные коммуникации» // Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского / Г. Брахман. – Симферополь: Таврический национальный университет им. В. И. Вернадского, 2011. – Т. 24 (63). – С. 389–395
4. *Брахман Г.* Феномен когнітивної тенденційності у сфері консолідації інформації // Наукові записки Ін-ту журналістики КНУ імені Тараса Шевченка / Г. Брахман. – К. : Інститут журналістики, 2011. – Т. 42. – С. 48–52
5. *Брахман Г.* Консолідація інформації: застосування технологій структурування цілевизначення // Наукові записки Ін-ту журналістики КНУ імені Тараса Шевченка / Г. Брахман. — К. : Інститут журналістики, 2011. – Т. 44. – С. 156–160
6. *Брахман Г.* Нормування суб'єктивного фактора пізнавальної комунікації: іміджмейкінг соціальних медіа // Інформаційне суспільство / Г. Брахман. – К. : Інститут журналістики, 2011. – Т. 15. – С. 42–44

Тези доповідей:

1. *Брахман Г.* Управление коллаборативной средой консолидации информации: телеономический подход // Социальная информатика и управление знаниями : материалы 37 Международной конференции / Г. Брахман. – Гурзуф : 2011. – С. 56–57
2. *Брахман Г.* Использование фактографического контент-анализа в мониторинге массовой коммуникации / Г. Брахман // Шевченківська весна: матер. IX Міжнарод. міждисциплінар. наук.-практ. конф. молодих вчених. – К. : 2011. – С. 381–382
3. *Брахман Г.* Полиэтнический аспект консолидации информации / Г. Брахман // Современные проблемы мировой журналистики : матер. Международ. науч.-практ. конф. – М., 2011. – С. 124–129
4. *Брахман Г.* Использование инновационных технологий консолидации информации в прогнозировании отклика целевой аудитории // Типологічні характеристики українського недійного контенту : матер. Міжнарод. міждисциплінар. наук.-практ. конф. / Г. Брахман. – К., 2011. – С. 156–160
5. *Брахман Г.* Архітектонічна епістема конструювання ітеративності комунікативної дії // Дні науки філософського факультету : матер. Міжнарод. конф. / Г. Брахман. – К., 2011. – С. 95–97

6. *Брахман Г.* Консолидация информации: междисциплинарная матрица распознавания и преодоления индивидуальной когнитивной тенденциозности / Г. Брахман // Радиоэлектроника и молодежь в XXI веке : матер. Международ. конф. – Х. : 2011. – Т. 7. – С. 56–57
7. *Брахман Г.* Философская архитектоника естественной классификации // Дні науки філософського факультету : матер. Міжнарод. конф. / Г. Брахман. – К., 2012. – Ч. 6. – С. 87–89
8. *Брахман Г.* Естественное нормирование когнитивного стиля инженера по знаниям // Интеллектуальный анализ информации : матер. XII Международ. науч. конф. им. Т. А. Таран ИАИ-2012 / Г. Брахман. – К., 2012. – С. 13–17
9. *Брахман Г.* Приемы архитектурного моделирования медийного контента // Українські медіа 2012: проблеми моделювання медійного контенту : матер. Міжнарод. наук.-практ. конф. / Г. Брахман. – К., 2012. – С. 66–71
10. *Брахман Г.* Архитектоническое моделирование элементов итеративности консолидации информации / Г. Брахман // Радиоэлектроника и молодежь в XXI веке : матер. XVI Международ. молодеж. форума. – Х., 2012. – Т. 8. – С. 18–19

АНОТАЦІЯ

Брахман Г. О. Архітектонічне моделювання елементів ітеративності консолідації інформації. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата наук із соціальних комунікацій за спеціальністю 27.00.07 – соціальна інформатика. – Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України. – Київ, 2012.

У дисертації відображено хід та результати виконання наукового завдання модернізації класичної моделі циклу консолідації інформації. Застосування дисциплінарної матриці конвергентних та інтегрованих наукових методів системології, діалектичної матеріалістики і радикального конструктивізму дозволило розробити в епістемі постнекласичної наукової раціональності новітню модель циклу консолідації інформації, котра сутнісно відрізняється від наявних прототипів архітектонікою, що відображає ітеративність природних когнітивних та інтерактивних процесів, вплив суб'єктивного фактору, якій властива прогностична сила реагування на тенденції змін об'єкта управління в колаборативному, мережецентричному, цілеорієнтованому соціальному робочому середовищі конкурентоспроможної системи генерування знання.

Ключові слова: архітектонічне моделювання, цикл консолідації інформації, природна класифікація, феномен когнітивної тенденційності, іміджмейкінг соціальних медіа, Вікі-онтологізація, структуроване цілепокладання.

ABSTRACT

Gideon Brakhman. The Architectonic Modeling of Information Consolidation Iterativity Elements. – Printed as manuscript.

Thesis for candidate of social communication degree. Domain of science: 27.00.07 – Social Informatics. Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ministry of education and science, youth and sport of Ukraine. – Kyiv, 2012.

The research topic. The essay represents proper scientific outcomes of applying the architectonics modeling approach to designing intelligence cycle up-to-date model and its simulation on information consolidation framework.

The research problem. Studies have found that information consolidation process has been described in positivist paradigm as an iterative sequence of information operations called “the intelligence cycle”. The traditional conception of intelligence cycle model prevails in information consolidation since 1940s. Nowadays many pragmatic scientists (among them: S. Kent, R. Clark, M. Lowenthal, J. Bodnar, K. Wheaton, C. Medina, J. Cooper, K. Devlin, G. Treverton, R. Johnston, A. Hulnick) believe that traditional model of intelligence cycle has become a rudimentary concept which defines series of antisocial steps that constrain the flow of information.

Target-centric approach, multidimensional analysis, “reorient the arrows” approach, active collaboration approach and “SCIP model” approach were the intelligence cycle model upgrade attempts that hadn’t led to resolving existing scientific problem to represent linear nonlinear process. No evidence of dialectical and systemological baseline in designing and simulating of information consolidation process (the intelligence cycle) were found. In my opinion, this took place due to using dialectical approach aversion that is inherent in pragmatic science society.

Objectives and method. Behind the convergence of radical constructivism and dialectical materialism ways, I propose methodological underpinnings of essentially ordered elements conceptual classified scheme for creating highly empowered sphere of the architectonics modeling as comprehensive approach in designing and simulation of dynamic, nonlinear, collaborative, target-, network-, user-centric, integrated advanced artificial social information systems.

Research process framework. The recent research is a five-step process. Going through these steps in Chapter I, I conducted systemological research that determined conceptual understanding of information consolidation

disciplinary matrix, including modern scientific approaches in fields of social informatics, intelligence analysis management, business intelligence, competitive intelligence, knowledge management and psychology of intelligence analysis. The application of systemological methodology allowed eliminating intersections, discordances and gaps in the terminological system. In Chapter II, I reconstructed intelligence process artifacts set (including: models, practices, procedures, operations, technologies, rules, regulations, standards, program tools, scientific theories, conceptions, approaches, moduses and “second-order cybernetics” elements) in post-non-classical scientific paradigm. Application of the retrospective analysis allowed to discover artificially excluded artifacts of intelligence process and to create the set of architectonic information consolidation model elements. In Chapter III, I designed essentially-ordered concepts classification scheme, which features predictive force of essential classification. Application of this force ensured the creation of architectonic model of information consolidation cycle. In the last step I attempted to falsify the developed architectonic information consolidation model by adaptation of the model to an existing business process reengineering methodology.

Results and conclusions. Obtained in the study results are: architectonic scheme of information consolidation process elements, architectonic model of intelligence cycle, business process model of Taras Shevchenko Kyiv National University admissions information support. It essentially differs from existing prototypes by syntagma that reflects iterativity of natural cognitive and communicative processes. Application of the architectonic scheme prognostic force allowed: to develop social media image making conception as seamless information consolidation process subject factor formalization tool and metacommunication conception based on packed symbol communication; to improve scientific approaches to Wiki-ontologization process, structured target setting technology of information consolidation and cognitive debiasing of the intelligence process.

The architectonic modeling has found a power tool that appropriated to solve objectives in different scientific domains on the basis of essential classification predictive force.

Keywords: Information Consolidation, Architectonic Modeling, Intelligence Cycle, Essential Classification, Cognitive Bias, Social Media Imagemaking, Wiki-ontologization, Structured Target Setting.

АННОТАЦИЯ

Брахман Г. А. Архитектоническое моделирование элементов итеративности консолидации информации. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата наук социальных коммуникаций по специальности 27.00.07 – социальная информатика. – Институт журналистики Киевского национального университета имени Тараса Шевченко, Министерство образования и науки, молодежи и спорта Украины. – Киев, 2012.

В диссертации отражены ход и результаты решения научной задачи модернизации классической модели цикла консолидации информации. Использование дисциплинарной матрицы интегрированных и конвергентных научных методов системологии, диалектического материализма и радикального конструктивизма позволило разработать в эпистеме постнеклассической научной рациональности новейшую модель цикла консолидации информации, сущностно отличающуюся от существующих прототипов архитектурой, отражающей итеративность естественных когнитивных и интерактивных процессов, влияние субъективного фактора, обладающую прогностической силой реагирования на тенденции изменений объекта управления в коллаборативной, сетцентрической, целеориентированной социальной рабочей среде конкурентоспособной системы генерирования знаний.

Ключевые слова: архитектурное моделирование, цикл консолидации информации, естественная классификация, феномен когнитивной тенденциозности, имиджмейкинг социальных медиа, Wiki-онтологизация, структурированное целеполагание.

Підписано до друку 04.10.2012. Формат 60х90 1/16.
Гарнітура Times. Друк офсетний. Папір офсетний.
Умов. друк. арк. 0,9. Обл. - вид. арк. 1,2.
Наклад 100 прим. Зам. № 83

Київ МСП, Київ-680, вул. Горького, 180, УкрІНТЕІ

